

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye: Az Európai Unió és Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság közötti kapcsolatok: a civil társadalom szerepe

(2008/C 204/25)

2007. február 16-án az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság úgy határozott, hogy Eljárási Szabályzata 29. cikkének (2) bekezdése alapján saját kezdeményezésű véleményt dolgoz ki a következő tárgyban:

Az Európai Unió és Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság közötti kapcsolatok: a civil társadalom szerepe

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Külsőkapcsolatok” szekció 2008. január 30-án elfogadta véleményét. (Előadó: BARABÁS Miklós.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2008. március 12–13-án tartott 443. plenáris ülésén (a 2008. március 12-i ülésnapon) 125 szavazattal 1 ellenében, 3 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Összefoglalás és főbb következtetések

1.1 Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság elismeri a Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság által az Európai Unióval (EU) való kapcsolatainak fejlesztése és stabilizálása terén tett jelentős előrelépést, melynek végső célja az uniós tagság. A tagjelölt státusz az eddig megtett haladás elismerését jelenti. A térségbeli konfliktusok politikai, gazdasági és társadalmi következményeinek, az átmeneti időszak kihívásainak és az ohridi keretmegállapodás végrehajtásának fényében az EGSZB nagyra értékeli a kedvező fejleményeket.

1.2 Az EGSZB kész támogatni Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaságnak a csatlakozási tárgyalások mielőbbi, lehetőleg még 2008-ban történő megkezdése érdekében tett erőfeszítéseit.

1.3 Figyelembe véve az EGSZB és a macedónia volt jugoszláv köztársaságbeli gazdasági és szociális érdekcsoportok képviselői által az Európai Unió és az ország civil társadalma közötti párbeszéd és együttműködés megerősítése iránt tanúsított elkötelezettséget, elő kell készíteni a terepet Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság Európai Unióhoz való csatlakozásához. Ebben a folyamatban igen fontos szerepet játszik az EGSZB-vel közös konzultatív vegyes bizottság felállítása. E közös szerv macedónia volt jugoszláv köztársaságbeli tagjait nyílt, átlátható és demokratikus folyamat útján kell kiválasztani.

1.4 Az uniós csatlakozással összefüggésben az EGSZB kiemeli a macedónia volt jugoszláv köztársaságbeli civil társadalom kulcsszerepét az állami politikák és a jogalkotás alakításában, végrehajtásában, alkalmazásában és megfigyelésében (reformmenetrend), amely az uniós vívmányok elfogadásának előkészítését célozza. E folyamat előmozdítása érdekében a macedónia volt jugoszláv köztársaságbeli civil társadalmat be kell vonni a csatlakozási tárgyalásokba.

1.5 A különböző szakszervezeti szövetségeknek egyenlő feltételek mellett kell egymás mellett működniük. Az e cél eléré-

séhez szükséges kedvező környezet megteremtéséhez külön a szakszervezetekről szóló jogszabályra van szükség, és újra át kell gondolni, és csökkenteni kell a kollektív tárgyalásokban szerződő félként való szerepléshez előírt jelenlegi követelményt (a munkaerő 33 %-a). Ez jelentősen hozzájárulna a megerősített szociális párbeszédhez és a szakszervezeti jogok teljes körű tiszteletben tartásához.

1.6 Elő kell mozdítani a meglévő munkaadói szervezetek fejlődését és együttműködését, és a Gazdasági és Szociális Tanácsban (GszT) való részvételük egyértelmű kritériumainak meghatározása végett felül kell vizsgálni a jogi keretet.

1.7 Meg kell erősíteni Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság Gazdasági és Szociális Tanácsának a szerepét; az összes érdekelt, köztük a civil szervezetek bevonásával reprezentatívabbá kell tenni. Ez szilárd intézményi alapot teremtene a gazdasági és szociális kérdésekről valódi partnerségben folytatott érdemi párbeszédhez. Ahhoz, hogy erre sor kerülhessen, az érdekelt felek bevonásával új jogi keretet kell kidolgozni, majd rögtön el is fogadni.

1.8 Az EGSZB komoly aggodalmát fejezi ki az igen magas szegénységi és munkanélküliségi ráták miatt, és kéri a kormányt, hogy fogadjon el hatékony politikákat a szegénység leküzdésére és a társadalmi kohézió megerősítésére.

1.9 Az állami és az uniós források elosztását a meglévő regionális és etnikai különbségek csökkentése érdekében fókuszban a szegényekre kell összpontosítani, és a szolidaritásra és a társadalmi kohézióra kell alapozni. Egyedi intézkedésekre van szükség a romák helyzetének javításához.

1.10 Az EGSZB üdvözli a civil társadalommal való együttműködésre vonatkozó kormánystratégia erőfeszítéseit és elfogadását mint a szervezett civil társadalom fejlődését támogató környezet biztosításához vezető előrelépést és az érdemi, konstruktív civil párbeszédhez való hozzájárulást.

1.11 A fokozottabb civil szerepvállalással párhuzamosan erősíteni kell a szociális és civil partnerek kapacitásait. E tekintetben fontos Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság kormányának közvetlen és közvetett pénzügyi támogatási mechanizmusa. Emellett az iskolákban speciális oktatási programokat kell bevezetni a civil társadalom szerepéről.

2. Bevezetés

2.1 2001. április 9-én Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság a Nyugat-Balkán első országaként írt alá – levélváltás útján – stabilitási és társulási megállapodást, amely 2004. április 1-jén lépett hatályba.

2.2 Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság 2004. március 22-én hivatalosan benyújtotta az uniós tagságra vonatkozó kérelmét. 2005. november 9-én az Európai Bizottság pozitív véleményt adott ki a jelentkezéssel kapcsolatban, majd 2005. december 16-án az Európai Tanács úgy határozott, hogy Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság megkapja a tagjelölt státust.

2.3 Az EU–Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság Stabilitási és Társulási Tanács (STT) 2007. július 24-i, 4. ülésén megállapították, hogy erős az elkötelezettség a reformok ütemének felgyorsítása mellett. Az STT támogatta konzultatív vegyes bizottságok felállítását is az EGSZB-vel, valamint a Régiók Bizottságával.

2.4 A Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaságban elért eredményekről szóló legutóbbi, 2007. november 6-án közzétett jelentés értékeli a számos területen történt előrehaladást, és számba veszi azokat a kihívásokat is, amelyekkel az országnak még szembe kell néznie.

2.5 A csatlakozási tárgyalások küszöbönálló megkezdésére tekintettel az EGSZB kiemeli a civil társadalom kulcsfontosságú szerepét. Éppen ezért ez a vélemény a macedónia volt jugoszláv köztársaságbeli civil társadalommal és környezetével, lehetőségeivel, illetve kihívásaival, az országon belüli szociális és civil párbeszéddel, illetve az EU és a nyugat-balkáni országok kapcsolatával foglalkozik.

3. A macedónia volt jugoszláv köztársaságbeli civil társadalom néhány egyedi jellemzője

3.1 A civil társadalom a XIX. és a XX. század fordulóján alakult ki, és komoly befolyást gyakorolt a társadalmi fejlődés egészére. Az irodalmi és kulturális körökből, jótékonyági és egyéb polgári kezdeményezésekből alakultak ki a kulturális, sport- és különféle szakmai szervezetek. A szocializmus alatt ezek politikai ellenőrzés alatt álltak. Az 1990-ben kikiáltott

függetlenség és a parlamentáris demokráciába történő átmenet erőteljesen ösztönözte a civil társadalom szerepének megerősítését.

3.2 A macedónia volt jugoszláv köztársaságbeli civil társadalom 1990-es évek elején történő újjáéledését erőteljesen és kedvezően befolyásolták az országban végbemenő politikai fejlemények, amelyek kitaposták az utat a független, sokszínű és szolgáltatásorientált civil társadalom kialakulása számára. A másik különös ismertetőjegy az ország civil társadalmának értékfókuszúsága, amelyet ugyanakkor erőteljes normatív megközelítés szabályoz.

3.3 Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaságban nem eléggé széles körű és mély a polgárok részvétele a civil társadalomban. Jóllehet erősödik a pártoktól független politikai fellépés, a polgároknak még mindig csupán a kisebbik része (kevesebb mint 30 %-a) vesz részt civil társadalmi tevékenységekben (jótékonykodás, civil társadalmi szervezetekben vállalt tagság, önkéntesség, kollektív, közösségi cselekvés stb.).

4. Általános megjegyzések

4.1 Politikai háttér: az ohridi keretmegállapodás és a jogállamiság

4.1.1 A 2001 augusztusában megkötött ohridi keretmegállapodás⁽¹⁾ és a jogállamiság az ország politikai stabilitásának fő tényezői. Az ohridi keretmegállapodás hozzájárult ahhoz, hogy szembe lehessen nézni a Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság sokféleségével kapcsolatos kihívásokkal. Hozzájárult a stabilitás és a fejlődés alapjainak létrehozásához is, és meghatározta a politikai, társadalmi, gazdasági élet és az etnikumok közötti kapcsolatok ütemét.

4.1.2 A 2006-os parlamenti választások és az új, jobbközép kormány megalakulása után új egyensúly kialakítására volt szükség. A kormánynak elkötelezettséget kellett vállalnia a politikai párbeszéd mellett, és támogatást kellett biztosítania az összes politikai erőnek az országra vonatkozó uniós menetrend teljesítése érdekében. Előrelépés tapasztalható a nemzet számára alapvető fontosságú kérdésekről folyó, építő jellegű politikai párbeszéd tekintetében. Ezt a folyamatot azonban visszafoghatja a jobb kormányzást és a jól működő demokratikus intézmények kiépítését is megakadályozó állandó politikai feszültség.

4.1.3 Jelentős előrelépés történt az ohridi keretmegállapodás jogi részének végrehajtásában, valamint a közösségeknek a közigazgatásban való igazságos képviselésében. A keretmegállapodás rendelkezéseit egyébiránt a parlamenti módosító indítványok elfogadását követően beépítették az alkotmányba. Míg 2001 júliusában a népesség 41,4 %-a érzekelte az ország legnagyobb

⁽¹⁾ 2001 elején Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság etnikai csoportjai között fegyveres összecsapásokra került sor, ami válságba torkollott. A helyzet politikai megoldását végül a *keretmegállapodás* (más néven ohridi megállapodás) jelentette, amelyet a négy vezető politikai párt kötött meg 2001. augusztus 13-án Ohridban, és a köztársasági elnök, valamint a nemzetközi közösség (az EU és az USA) vállalt érte kezességet. A keretmegállapodás célja az állam integritásának és egységességének a megőrzése, a demokrácia előmozdítása és a civil társadalom fejlesztése; az euro-atlanti integráció előmozdítása; valamint egy multikulturális társadalom kialakítása, amelyben az etnikai csoportok egyenlő mértékben részt vesznek. A keretmegállapodás jogi részét mintegy négy év alatt, 2005 júliusára teljesítették.

problémájaként az etnikumok közötti kapcsolatokat, 2007 márciusára ez az érték 1,4 %-ra csökkent. 2005 januárjában az állampolgárok 19,7 %-ának értékelése szerint az etnikumok közötti kapcsolatok „nagyon rosszak” voltak, 2007 márciusában 7,6 % vélekedett így (?).

4.1.4 Előrelépés történt a közösségi oktatásban, az igazságos képviseletben és a decentralizációban. Mivel a megállapodás csupán „keretet” jelent, így teret enged különböző értelmezéseknek és kiegészítő intézkedésekre irányuló igényeknek. Elképzelhető, hogy újabb kihívásokkal kell szembenézni a nyelvhasználatot (nyelvtörvény, Szkopje kétnyelvűsége), az albán veteránok jogi státusát, a területi szerveződést (Kičevo, 2008) és a kisebb és elszórta élő, az össznépesség 10,6 %-át kitevő közösségek, például a törökök, a romák, a szerbek, a bosnyákok és a vlachok helyzetét illetően.

4.1.5 A romák helyzete továbbra is aggodalomra ad okot, annak ellenére, hogy az ország „A roma beilleszkedés évtizede 2005–2015” cselekvési program egyik elkötelezett résztvevője.

4.1.6 A múltban az ország (túlságosan) lassú ütemben haladt a jogállamiság megerősítése felé, jórészt a törvények végrehajtásában és a bíróságokon tapasztalható szerkezeti hiányosságok miatt, illetve a politikával átitatott, gyenge közigazgatás, a korrupció és a szervezett bűnözés folytán. Ma már ezeken a területeken tapasztalható némi haladás. Az igazságszolgáltatás függetlenségének és hatékonyságának javításához jórészt rendelkezésre áll a jogi keret, hiszen 2005 decemberében sor került az alkotmány módosítására. Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság kormányának napirendjén kiemelt helyet foglal el a korrupció elleni küzdelem. 2007 májusában új állami programot fogadtak el a korrupció megelőzésére és megszüntetésére. Azonban továbbra is erős politikai elszántság szükséges a korrupció elleni hatékony küzdelemre tett erőfeszítések fokozásához.

4.2 Társadalmi-gazdasági háttér: növekvő munkanélküliség

4.2.1 Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság az egykori Jugoszláv Föderáció többi köztársaságához képest elmaradottabb volt, gazdasága a függetlenség előtt hat évvel már hanyatlásnak indult. Függetlenségének első éveit a makrogazdaság instabilitása és a költségvetési hiány növekedése jellemezte. A régió válsága, a görög embargó, a Jugoszláv Szövetségi Köztársaságra kirótt ENSZ-szankciók, valamint a koszovói válság kedvezőtlenül hatott az ország gazdasági és politikai helyzetére, és közvetlenül hozzájárult ahhoz, hogy az ország képtelen volt saját politikai és gazdasági reformjaira koncentrálni.

4.2.2 A gazdaságpolitikák tekintetében meglévő széles körű egyetértésnek köszönhetően ma már viszonylagos makrogazdasági stabilitás jellemzi az országot, és egyre nagyobb mértékű a kereskedelmi liberalizáció (a WTO és a CEFTA tagja), konkrét gazdasági fejlődés azonban még nem tapasztalható.

4.2.3 Ennek eredményeképpen nagyfokú szegénység uralkodik az országban, Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság

népességének mintegy 29,8 %-a a szegénységi küszöb alatt él. A szegénység közvetlenül kapcsolódik a kiugróan magas munkanélküliségi rátához (36 %).

4.2.4 A szegénység, a társadalmi kirekesztés, a magas munkanélküliségi ráta és a rosszul működő munkaerőpiacok az alacsony gazdasági növekedés (kb. 4 %), a nem megfelelő vállalati struktúra (főként a kkv-k száma kevés), a merev munkaerőpiac, a gyenge oktatási rendszer és az erős népességnövekedés (negatív) következményei. A kormány mindeddig gyakran folyamodott szociális jóléti intézkedésekhez a szegénység kezelése érdekében anélkül, hogy aktív foglalkoztatási politikája lett volna.

4.2.5 A 2007 első negyedében tapasztalt 7 %-os GDP-növekedés azonban a dinamikusabb gazdasági fejlődés régóta várt kezdete lehet.

4.3 Társadalmi-kulturális háttér: széles körű bizalomhiány

4.3.1 A társadalmi kapcsolatokat a bizalom, a tolerancia és a közszellem széles körű hiánya jellemzi. A közintézményekbe vetett bizalom alacsony szintű. A kormányba vetett bizalom azonban tavaly nőtt.

4.3.2 A *World Values Survey* szerint a toleranciamutató 2,08, ami azt jelenti, hogy Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság társadalmát alacsony toleranciaszint jellemzi. Nagyon magas a marginalizálódott csoportok (kábitószerszerek, alkoholisták, homoszexuálisok és a romák) iránti intolerancia. A közösségi szellem – ami a közszolgáltatások (közlekedés, víz stb.) vagy az adók be nem fizetésén, illetve a kormánytámogatások felhasználásán mérhető le – szintén alacsony szintű.

5. A macedónia volt jugoszláv köztársaságbeli civil társadalom

5.1 Jogi háttér

5.1.1 A gyülekezés szabadságát az alkotmány (20. cikk) biztosítja és az 1998-ban elfogadott, polgári egyesületekről és alapítványokról szóló törvény szabályozza.

5.1.2 A szakszervezetekre és a munkaadói egyesületekre nem vonatkozik külön szabályozás, csak a munkatörvénykönyv és a kereskedelmi társaságokról szóló törvény néhány cikke szabályozza működésüket. Égető szükség van arra, hogy a szociális partnerek számára egyenlő feltételeket teremtsenek, különösen függetlenségük biztosítása érdekében. A kereskedelmi kamarákra külön törvény vonatkozik.

5.1.3 A civil szervezetekre vonatkozó adótörvények, illetve a jótékonykodásért járó adókedvezmények a legutóbbi kedvező változások (az adományozásról és a szponzorálásról stb. szóló törvény) ellenére is akadályozzák a további fejlődést.

(?) *Early Warning Report – Former Yugoslav Republic of Macedonia*, UNDP, Szkopje, 2007. június.

5.1.4 Készül a polgári egyesületekről és alapítványokról szóló új törvény. A legnagyobb várható változások a következők: a civil szervezetek létrehozásával kapcsolatos jogok további javulása, gazdasági tevékenységeik szabályozása és a közhasznú szervezet mint jogi státus bevezetése.

5.2 Pillanatkép a macedónia volt jugoszláv köztársaságbeli civil társadalomról

5.2.1 A civil szervezetek sokfélesége és reprezentativitása

5.2.1.1 A macedónia volt jugoszláv köztársaságbeli szervezett civil társadalom szakszervezetekből, polgári szervezetekből, kereskedelmi kamarákból, valamint egyházakból és vallási közösségekből áll. A munkaadói egyesületek új jelenségnek számítanak az országban, a kereskedelmi kamarákat (nemzeti szinten kettő működik: a *Macedóniai Gazdasági Kamara (SKM)* és a *Kereskedelmi Kamarák Uniója (USKM)*) pedig még mindig a magánszféra képviselőinek tekintik.

5.2.1.2 A munkaadói szervezetek közötti kapcsolatokat az bonyolítja, hogy csak egyikük (a *Macedón Munkaadók Egyesülete, ZRM*) tagja a *Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság Gazdasági és Szociális Tanácsának (GszT)*. A másik, *Macedón Köztársaság Munkaadóinak Konföderációja (KRM)* azért küzd, hogy a GszT nyitottabb és befogadóbb legyen.

5.2.1.3 A szakszervezetek négy szövetségbe tömörülnek: a *Macedóniai Szakszervezetek Szövetsége (SSM)*, a *Független Szakszervezetek Szövetsége (KNS)*, a *Macedóniai Szakszervezeti Szövetségek Konföderációja (KSS)* és a *Szabad és Autonóm Szakszervezetek Uniója (UNS)*. Rivalizálás és néha személyes indíttatású ellenségeskedés jellemzi a köztük lévő kapcsolatokat. Ez jelentősen meggyengíti tárgyalási pozíciójukat, különösen a kormánnyal szemben.

5.2.1.4 5289 bejegyzett civil szervezet van az országban (2003-as adat). Szinte minden társadalmi csoport képviseltetve van a civil társadalomban, a szegények, a vidéki közösségek, illetve a nemzetiségi csoportok, különösen az albán etnikum részvétele azonban alacsonyabb. A szervezetek jelentős része (43 %-a) a fővárosban, Szkopjében található, és szinte egyáltalán nincsenek civil szervezetek a vidéki területeken.

5.2.2 Szervezettségi szint és kapcsolatok

5.2.2.1 A civil szervezeteknek mintegy 200 gyűjtőszervezete van az országban. A szervezetek többsége tagja valamilyen egyesületnek, szövetségnek, fórumnak vagy más gyűjtőszervezetnek, melyek a civil szervezetek típusa vagy a célcsoportok alapján szerveződnek. Ezek az ernyőszervezetek jelentős szerepet játszanak az ország civil szektorának megerősítésében.

5.2.2.2 A macedónia volt jugoszláv köztársaságbeli civil társadalom számára problémát okoz, hogy kellő figyelmet fordítson a kommunikációra, a koordinációra és az együttműködésre. A munkaadók, a szakszervezetek és egyéb civil szerve-

zetek között gyakorlatilag nincs interakció/párbeszéd. A 29 tagú *Macedón Civil Fórum* azonban követendő példával jár elől e téren.

5.3 A macedónia volt jugoszláv köztársaságbeli civil társadalom erős és gyenge pontjai

5.3.1 Az ország civil társadalmának pozitívumai: több beleszólási lehetőséget teremt a polgárok számára, emellett nagy becsben tartják a békét, a nemek közötti egyenlőséget és a környezet fenntarthatóságát.

5.3.2 A civil társadalom legjelentősebb hatása az, hogy növeli a polgárok, különösen a nők és a marginalizálódott csoportok lehetőségeit. Fokozódott a nők közéleti szerepvállalása (a parlamentben, a helyi önkormányzatokban és a civil szervezetekben).

5.3.3 A környezetvédelmi szervezetek álltak az élen 1996 és 2001 között, amikor érdekvédelmi tevékenységüknek köszönhetően a kormány sikeresen beépítette programjába a környezeti fenntarthatóságot. Még mindig valódi esélyük van arra, hogy a jövőben fontos szerepet játsszanak.

5.3.4 A pluralizmus a macedónia volt jugoszláv köztársaságbeli szervezett civil társadalom összes fő szereplőjére jellemző, bár az ágazaton belüli párbeszédkészség fejlesztésre és erősítésre szorul.

5.3.5 A civil társadalom gyenge pontjai a következők: a szegénység megszüntetése, átláthatóság és önszabályozás, a demokrácia gyakorlása, a civil társadalom és a magánszektor kölcsönös közömbössége, elégtelen erőforrások, nem kellően diverzifikált pénzügyi források (napjainkban erős a külföldi adományozóktól való függőség).

5.3.6 A múltbéli örökség és az egymással (és az állammal) szembeni, sokszor érzelmekkel „fűszerezett”, eltérő pozicionálás és hozzáállás komolyan akadályozza a párbeszédet és a cselekvést.

5.3.7 Nagy bizalom tapasztalható az egyházak és a vallási közösségek iránt, ugyanez mérsékelt a polgári szervezetek esetében és alacsony a kereskedelmi kamarák, valamint a szakszervezetek iránt. Utóbbi a dolgozók helyzetének érzékelhető romlásával és a passzivitással magyarázható.

6. Szociális és civil párbeszéd és az EGSZB-vel közös konzultatív vegyes bizottság felállítása

6.1 Szociális párbeszéd

6.1.1 A párbeszéd keretei

Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság az ILO tagja, és a legtöbb ILO-egyezményt ratifikálta. Ezek közül a legfrissebbek a 2002-ben ratifikált, a gyermekmunka legrosszabb formáiról szóló egyezmény (C182) és a 2005-ben ratifikált, (a nemzetközi munkaügyi normákra vonatkozó) háromoldalú egyeztetésről szóló egyezmény (C144).

6.1.2 Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság Gazdasági és Szociális Tanácsa

A szociális párbeszéd intézményi kerete, különösen Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság Gazdasági és Szociális Tanácsán keresztül folyó háromoldalú párbeszéd, még a fejlődés korai stádiumában jár. Nemzeti szinten az 1996-ban létrehozott Gazdasági és Szociális Tanács vezeti a háromoldalú párbeszédet (szakszervezetek és munkaadók a kormányzat tárgyalópartnereként). A Tanács munkájában azonban csupán korlátozott számú szervezet vesz részt. Csak a Macedóniai Szakszervezetek Szövetsége (SSM) és a Macedón Munkaadók Egyesülete képviselteti magát, a Tanács elnöke pedig a munkaügyi és szociálpolitikai miniszter.

6.1.3 Erre a helyzetre komoly veszélyt jelentenek azok a munkaadói és szakszervezetek, amelyek nem tagjai a Gszt-nek, és keményen bírálják a munkáját. Látszólag általános az egyetértés – még a kormány részéről is – a tekintetben, hogy a jelenlegi jogi keretet módosítani kell és világosabbá kell tenni a Gszt-ben való részvétel kritériumainak meghatározása révén. A kielégítő megoldás és a Gszt új jogi keretének kialakítása azonban várhatóan csak hosszas viták után születik majd meg.

6.1.4 Kollektív tárgyalások

Jelenleg két általános kollektív megállapodás van érvényben a köz- és a magánszférára vonatkozóan, és körülbelül huszonnégy ágazati megállapodás létezik. A szakszervezeteknek a kollektív tárgyalásokon való részvételhez jelenleg a megfelelő dolgozói állomány legalább 33 %-át kell tömöríteniük. Ezt a követelményt számos szakszervezet keményen bírálja, és a küszöbérték jelentős csökkentését kéri. Ezenfelül a tapasztalatok szerint nehéz egyértelműen bizonyítani, hogy egy szervezet valóban elérte-e ezt a küszöbértéket.

6.2 A civil párbeszéd az új kormánystratégia fényében

6.2.1 A kormány és a civil szervezetek közötti kapcsolatokat a kezdetekben ad hoc kapcsolatfelvételek és megoldások jellemezték. Az első lépés az intézményesített kapcsolatok kiépítésére 2004 novemberében történt a kormányon belüli Civil Társadalmi Egység létrehozásával.

6.2.2 2007 januárjában elfogadták a kormány civil szektorral kapcsolatos együttműködési stratégiáját és a végrehajtására vonatkozó cselekvési tervet. Ez a dokumentum megfelelő konzultációs eljárás eredményeként született meg.

6.2.3 A stratégia fő stratégiai céljai a következők: a civil szektor részvétele a politikaformálásban; a civil társadalom bevonása az uniós integrációs folyamatba; kedvezőbb feltételek teremtése a civil társadalom működéséhez; a civil társadalom helyzetének javítása érdekében a szabályozó jogi keret korszerűsítése és fejlesztése; intézmény- és ágazatközi együttműködés kialakítása.

6.3 Az EGSZB-vel közös konzultatív vegyes bizottság (kvb) felállítása

6.3.1 Az összes érdekelt nagy jelentőséget tulajdonít az EGSZB-vel közös kvb-nek, és minél előbbi felállítását sürgeti.

6.3.2 Egy megfelelő összetételű kvb hatékony eszköz lehet nemcsak ahhoz, hogy az országot és szervezett civil társadalmát közelebb hozza az EU-hoz, hanem a civil szervezetek közti nemzeti szintű párbeszéd előmozdításához is.

6.3.3 Minden érintett félnek komoly erőfeszítéseket kell tennie annak biztosítása érdekében, hogy a kvb macedónia volt jugoszláv köztársaságbeli tagjait nyílt, átlátható és demokratikus módon válasszák ki, és a leendő tagok legitimek és reprezentatívak legyenek.

7. Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság, az EU és a Balkán

7.1 Az EU és Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság közötti kapcsolatok helyzete

7.1.1 Tagjelölt ország

Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság tagjelölt ország, amely készül az EU-val történő csatlakozási tárgyalásokra. A Nyugat-Balkán első országaként írt alá stabilitási és társulási megállapodást 2001 áprilisában. A 2003. június 19–21-i szaloniki csúcs fokozott támogatást állapított meg a nyugat-balkáni országok EU-csatlakozásához. Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság kormánya 2005. február 14-én válaszolt az Európai Bizottság kérdőívére, melynek alapján utóbbi 2005. november 9-én kedvező véleményt adott ki, majd pedig az Európai Tanács 2005. december 16-án tagjelölt státust adott az országnak.

7.1.2 Az EU-val folytatott kereskedelem

2006-ban a teljes kivitel 1,43 milliárd euróra, a teljes behozatal pedig 2,25 milliárd euróra rúgott. Az EU-val folytatott kereskedelem a kivitel 51,85 %-át és a behozatal 44 %-át tette ki. Az öt legfontosabb uniós kereskedelmi partner Németország, Görögország, Olaszország, Szlovénia és Lengyelország.

Néhány megoldandó kereskedelmi probléma: a határszervek hiányzó integrációja, illetve az új technológiák, az elektronikus vámkezelés és vámáru-nyilatkozatok, valamint (különösen a mezőgazdaság esetében) a tanúsítványt adó referencialaboratóriumok hiánya.

7.1.3 Vízumok

Az emberek mobilitása – különösen az üzleti világban –, az oktatás és a kulturális cserék kulcsfontosságúak az Unió felé hidakat építő ország számára. 2007. szeptember 18-án vízumkönnyítési és visszafogadási megállapodást írtak alá az EU-val, ami a kölcsönös vízummentesség felé tett első lépés, 2008. február 20-án pedig párbeszéd kezdődött a vízummentes utazásról.

7.1.4 EU-támogatás

Az országnak adott uniós támogatások összege 1992 és 2006 között elérte a 800 millió eurót. A 2007–2009-es időszakra 210 millió eurót irányoztak elő.

7.2 A civil társadalom szerepe az uniós integrációs folyamatban

7.2.1 Az európai integráció lényeges kihívást jelent Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság civil társadalma számára. A csatlakozási folyamattal az európai integráció jelentős mozgatóerőt jelent a civil társadalom további fejlődéséhez. A civil szervezetek az új értékek – a részvételi demokrácia, a befogadás, az egyenlőség, az átláthatóság és az elszámoltathatóság – hordozói. A civil szervezetek fontos szerepet játszanak a hagyományos, multikulturális és többnemzetiségű balkáni társadalom, valamint a posztmodern Európa közötti közvetítésben is.

7.2.2 Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság kormánya azzal kezdte a civil társadalom EU-integrációs folyamatban játszott szerepének az elismerését, hogy e részvételt egyik stratégiai célkitűzésként nevezte meg.

7.2.3 A civil társadalom uniós támogatása a CARDS 2001-es bevezetése után növekedett. Számos civil kezdeményezést támogattak, köztük technikai segítségnyújtást kapott a civil társadalommal való együttműködésre vonatkozó kormánystratégia kidolgozása és a *Macedón Civil Fórum* támogatása.

7.3 A balkáni szomszédok és a hálózatépítés

7.3.1 Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság a kétoldalú kapcsolatok és jószomszédsági politika kialakítása iránti elkötelezettsége révén tevékeny szerepet vállal a regionális együttműködésben. Aktívan részt vesz az olyan regionális folyamatokban, mint a Regionális Együttműködési Tanács felállítása, a Délkelet-Európai Együttműködési Folyamat (SEECF), az Energiaközösséget létrehozó szerződés, a Közös Európai Légtér, a Délkelet-Európai Együttműködési Kezdeményezés (SECI) és a Közép-Európai Szabadkereskedelmi Megállapodás (CEFTA). Ezzel kapcsolatban az országos és helyi sajtónak különleges feladata, hogy támogassa e folyamatok előrehaladását.

7.3.2 Más területeken, köztük a civil társadalomban is egyre nagyobb teret nyer a regionális szintű hálózatépítés és együttműködés. Vannak pozitív példák munkaadói és szakszervezetek, illetve egyéb civil társadalmi szervezetek aktív macedón részvétellel történő közös fellépéseire.

Kelt Brüsszelben, 2008. március 12-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

elnöke

Dimitris DIMITRIADIS